

Odborný článek

Pobytová taxa jako součást konečné ceny zájezdu

Svatava Veverková

Autorka je vedoucí právní poradny spotřebitelské organizace dTest a doktorandka na Katedře občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, kde se zabývá ochranou spotřebitele. V článku jsou vyjádřeny osobní právní názory autorky.

Abstrakt

Pořadatelé a zprostředkovatelé zájezdů mají povinnost uvádět konečnou cenu zájezdu včetně všech daní a poplatků. Spotřebitelům je ale často účtována pobytová taxa zvlášť až v místě dovolenkového ráje. Následující příspěvek se bude zabývat tím, zda je separátní účtování taxy v souladu s právními předpisy a evropskými směrnicemi na ochranu spotřebitele.

Abstract

Organizers and intermediaries of tours have an obligation to state the final price of a tour including all taxes and fees. However, consumers are often charged a tourist tax separately only after arriving at their destination. The following contribution deals with the question whether charging the tax separately is in accordance with regulations and European directives protecting the consumer.

Už se vám někdy stalo, že jste přijeli do dovolenkové destinace a v řadě na klíče od pokoje na vás čekalo překvapení v podobě placení dalších poplatků? V takovém případě máte svoji zkušenost s pobytovou taxou, která nebyla zahrnuta do konečné ceny zájezdu. Pobytová neboli rekreační, ubytovací, lázeňská či turistická taxa je v některých destinacích povinným poplatkem, který hradí osoba za noc. Výše pobytové taxy se liší v závislosti na místě, kategorii ubytování, čase či věku hosta. Cílem je zvýšit příjmy z turistického ruchu. Zatímco některá města či letoviska poplatky zavedly, jinde není obdobná platba požadována.

Cílem příspěvku bude odpovědět na otázku, zda má pořadatel a zprostředkovatel zájezdu povinnost zahrnovat pobytovou taxu do konečné ceny zájezdu, nebo zda ji může uvádět odděleně a požadovat po spotřebitelích, aby ji zaplatili v místě pobytu. Uvedené předpokládá, že je ubytování součástí zájezdu.

1. Obecně k povinnosti uvádět konečnou cenu

Spotřebitel je s ohledem na českou právní úpravu a právo EU považován za slabší smluvní stranu požívající zvláštní právní ochranu.¹ Existuje hned několik právních předpisů a soudních rozhodnutí, které upravují, jakým způsobem má být uváděna cena zboží a služeb nabízených spotřebiteli. Všechny mají jedno společné. **Cena musí být konečná.** Co to znamená? Musí v ní být zahrnuty **všechny daně, poplatky a jiná obdobná povinná peněžitá plnění.** Účelem je seznámit spotřebitele s konečnou cenou, aniž by k tomu musel činit další úkony jako například zkoumat na webových stránkách podnikatele, zda není nutné k ceně přičíst DPH nebo jiné obdobné platby. Podle konstantní judikatury nelze po spotřebiteli spravedlivě požadovat, aby u každého výrobku či služby zkoumal, zda uvedená cena je cenou konečnou. Současně uváděná cena nesmí vzbuzovat zdání, že je nižší, než jaká ve skutečnosti je (viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2006, č. j. 3 As 37/2005-59, publ. pod. č. 822/2006 Sb. NSS).

Obecnou povinnost informovat o ceně upravuje § 3 odst. 1 písm. c) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“): „*Prodávající je povinen prodávat výrobky a poskytovat služby za ceny sjednané v souladu s cenovými předpisy.*“ Dále je prodávající povinen informovat spotřebitele v souladu s cenovými předpisy o ceně poskytovaných služeb zřetelným označením ceny nebo jejím vhodným zpřístupněním dle § 12 zákona o ochraně spotřebitele.

Tímto cenovým předpisem je myšlen zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o cenách“). Ustanovení § 13a uvádí, že „*při nabídce zájezdů musí prodávající spotřebiteli poskytnout informaci o konečné ceně zájezdu, která má být zaplacená. Je-li informace o ceně zájezdu tvořena z více složek, uvede prodávající také aktuální cenu všech oddělených složek.*“ Citované ustanovení bylo včleněno do zákona o cenách zákonem č. 403/2009 Sb. Ten mj. transponoval směrnici 98/6/ES², která stanovovala povinnost označovat zboží a služby nabízené spotřebitelům konečnou cenou zahrnující DPH a všechny ostatní daně. V důvodové zprávě k zákonu se uvádí, že má za cíl odstranit dosavadní praxi při prodeji zájezdů, kdy dochází k oddělenému účtování částek hrazených spotřebitelem jako palivových, bezpečnostních a letištních poplatků v případě leteckých zájezdů. Informace o konečné ceně zájezdu musí být spotřebiteli dostupná již v okamžiku nabídky, ať už dálkově prostřednictvím webových stránek nebo osobně v cestovních kancelářích při výběru

zájezdu zákazníkem. V případě tištěného katalogu není možné zachytit změnu podmínek, k nimž dojde po tisku a vydání. Podle důvodové zprávy proto musí katalog obsahovat období, po které jsou ceny v platnosti.³

Zmiňovanou negativní praxi při účtování cen zájezdu můžeme ilustrovat na rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2010, č. j. 1 As 101/2010-82, publ. pod. č. 3632/2010 Sb. NSS. Nejvyšší správní soud se zde zabýval sporem z doby před účinností novely 403/2009 Sb. Cestovní kancelář uváděla v reklamním letáku velkým a tučným písmem cenu, která nezahrnovala letištní a bezpečnostní taxy a palivový příplatek. Dle Nejvyššího správního soudu předmětný katalog představoval porušení § 12 zákona o ochraně spotřebitele. Informace o ceně v katalogu vzbuzovala zdání, že cena je nižší, než jaká ve skutečnosti je. Nejvyšší správní soud dovodil povinnost účtovat konečnou cenu zájezdu i přes dosavadní absenci výslovného zákonného ustanovení: *„Zákonodárce tak výše specifikovanou novelizací zákona o cenách toliko konkretizoval stávající obecnou zákonnou úpravu výslovným zakotvením požadavku, k němuž již dříve dospěla judikatura správních soudů. Ze skutečnosti, že k takovému odrazu judikatury v legislativě s jistým časovým odstupem dojde, přitom nelze bez dalšího dovozovat, že by tato judikatura byla v rozporu s původní (obecnější) právní úpravou.“*

Bohužel ani po nabytí účinnosti novely 403/2009 Sb. spory neustaly. Nejvyšší správní soud dospěl ve svém rozsudku ze dne 2. 4. 2015, č. j. 7 As 243/2014-22, publ. pod. č. 3451/2015 Sb. NSS, k závěru, že se cestovní kancelář dopustila klamání spotřebitele. Nabízela totiž na svých webových stránkách zájezd za cenu 10 200 Kč, aniž by do ní zahrнула palivové a letištní taxy (1 690 Kč), přestože konečná cena byla cestovní kanceláři známa již v době učinění nabídky. Nejvyšší správní soud zdůraznil, že nabídka musí obsahovat cenu konečnou, nikoliv pouze cenu základní, která může být navyšována (obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2010, č. j. 1 As 101/2010-82; ze dne 22. 6. 2011, č. j. 1 As 59/2011-61; ze dne 18. 11. 2011, č. j. 2 As 119/2011-67; ze dne 30. 4. 2013, č. j. 9 As 92/2012-32; ze dne 12. 9. 2013, č. j. 9 As 97/2012-33).

Povinnost uvádět konečnou cenu zboží a služeb najdeme také v soukromoprávním předpise. Dle § 1811 odst. 2 písm. c) zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „občanský zákoník“) podnikatel sdělí spotřebiteli cenu služby včetně všech daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění. Občanský zákoník zároveň říká, že pokud z povahy zboží nebo služeb vyplývá, že cenu nelze stanovit rozumně předem, považuje se za řádné poskytnutí informací o ceně i uvedení způsobu jejího výpočtu. Směrnice 2011/83/EU upozorňuje v čl. 5 odst. 1 písm. c) na to, že podnikatel musí uvést případně i veškeré další poplatky za dopravu, dodání nebo poštovné, nebo pokud tyto poplatky nelze rozumně stanovit předem, skutečnost, že k ceně mohou být účtovány takové dodatečné poplatky.

S ohledem na zaměření článku je klíčová speciální právní úprava zájezdu. Občanský zákoník v § 2524 uvádí, že pořadatel nebo zprostředkovatel zájezdu musí zákazníkovi jasným, srozumitelným a zřetelným způsobem sdělit ještě před uzavřením smlouvy údaje uvedené v zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu (dále jen „zákon o cestovním ruchu“). Podle jeho § 9a odst. 2 písm. c) musí být zákazníkovi sděleny informace o celkové ceně za zájezd včetně daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění a veškerých případných dalších nákladů. Nelze-li tyto náklady přiměřeným způsobem vyčíslit před uzavřením smlouvy, uvede pořadatel nebo zprostředkovatel zájezdu druh dalších nákladů, jež mohou spotřebiteli ještě vzniknout. Toto pravidlo vychází z čl. 5 odst. 1 písm. c) směrnice 2015/2302/EU.⁴ Jde o předmluvní informační povinnost bez ohledu na zvolenou formu komunikace, tj. telefonicky, e-mailem i osobně.

Z výše uvedeného vyplývá, že součástí ceny zájezdu musí být všechny daně, poplatky a obdobná povinná peněžitá plnění jako například letištní a bezpečnostní taxy a palivový příplatek. Součástí konečné ceny zájezdu naopak nejsou fakultativně nabízené služby jako doplňkové výlety, cestovní pojištění spotřebitele či zajištění víza. Obdobně se postupuje v případě nabídky nadstandardních služeb, které nejsou součástí zájezdu a pořadatel je může zajistit na základě individuální žádosti spotřebitele (dopravní služby, příplatek za výhled na moře, příplatek za neobsazené lůžko apod.).

2. Pobytová taxa jako součást konečné ceny zájezdu

Způsob účtování pobytové taxy nevzbuzuje mezi právníky shodu. Zatímco někteří tvrdí, že musí být zahrnuta do konečné ceny zájezdu,⁵ podle jiných je možné ji účtovat zvlášť až v místě pobytu.⁶ Pořadatelé a zprostředkovatelé zájezdů se nejčastěji odvolávají na to, že nemají povinnost pobytovou taxu do konečné ceny zájezdu zahrnovat kvůli její specifičnosti. V rámci své předmluvní informační povinnosti spotřebiteli pouze sdělí výši taxy a způsob její úhrady, tj. že pobytovou taxu ve výši XY Kč za noc na osobu je spotřebitel povinen uhradit v cizí měně v místě pobytu. Tato informace je většinou uvedena v popisu zájezdu nebo v návrhu smlouvy o zájezdu. S výše uvedeným postupem nesouhlasím a mám za to, že pořadatelé i zprostředkovatelé zájezdů mají povinnost zahrnout pobytovou taxu do konečné ceny zájezdu, a to z následujících důvodů:

1. Účtování konečné ceny zájezdu je pravidlo, uvedení způsobu výpočtu ceny je výjimka;
2. Pobytová taxa je náklad, který může podnikatel přiměřeným způsobem vyčíslit před uzavřením smlouvy;
3. Zaplacení pobytové taxy je pro spotřebitele povinné, nikoliv dobrovolné.

2.1 Účtování konečné ceny zájezdu je pravidlo, uvedení způsobu výpočtu ceny je výjimka

Národní i unijní právní předpisy jsou založeny na ochraně spotřebitele jako slabší smluvní strany. Z toho důvodu ukládají podnikatelům zvýšenou informační povinnost. Základní pravidlo při účtování ceny spotřebiteli je to, že cena má být konečná. Uvedení způsobu výpočtu (tedy sdělení dalších druhů nákladu odděleně od konečné ceny) je možné pouze v případě, že nelze náklady přiměřeným způsobem vyčíslit před uzavřením smlouvy (§ 9a odst. 2 písm. c) zákona o cestovním ruchu, čl. 5 odst. 1 písm. c) směrnice 2015/2302). Jde tedy o výjimku z pravidla.

Z ustálené judikatury vyplývá, že odchylky od pravidel práva Unie, která mají za cíl ochranu spotřebitelů, musí být vykládány restriktivně.⁷ Není možné rozšiřovat možnost uvedení ceny zvlášť na případy, kdy je možné poplatek přiměřeným způsobem vyčíslit (viz níže). Navíc podle rozhodovací praxe Ústavního soudu platí, že při nejasnostech ve výkladu zákona se má zvolit výklad pro spotřebitele nejpriznivější (nález Ústavního soudu ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2989/16, a ze dne 23. 11. 2017, sp. zn. I. ÚS 2063/17).

Pokud není jednoznačné, zda lze pobytovou taxu podřadit pod výjimku, která musí být vykládána restriktivně, mělo by se použít obecné pravidlo účtování konečné ceny, jehož aplikace je pro spotřebitele příznivější s ohledem na výše uvedenou rozhodovací praxi soudů.

2.2 Pobytová taxa je náklad, který může podnikatel přiměřeným způsobem vyčíslit před uzavřením smlouvy

Pořadatelé a zprostředkovatelé zájezdů tvrdí, že výši pobytové taxy nemohou před uzavřením smlouvy přiměřeně vyčíslit, a proto splní svoji informační povinnost uvedením způsobu výpočtu konečné ceny dle § 9a odst. 2 písm. c) zákona o cestovním ruchu. Ten říká: „Prodejce zájezdu, je-li to pro daný zájezd relevantní, poskytne zákazníkovi kromě informací podle odstavce 1 také informace o celkové ceně za zájezd včetně daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění a veškerých případných dalších nákladů nebo, nelze-li tyto náklady přiměřeným způsobem vyčíslit před uzavřením smlouvy, uvede druh dalších nákladů, jež mohou zákazníkovi ještě vzniknout.“

Shodně dle vyjádření ADR ČOI k návrhu na zahájení mimosoudního řešení spotřebitelských sporů ze dne 22. 10. 2019, sp. zn. ČOI 118851/19/O100, je pobytová taxa, její výše či způsob úhrady v kompetenci obce či země pobytu, na základě čehož pobytové taxy spadají do kategorie nákladů, které podnikatel nemůže přiměřeným způsobem vyčíslit před uzavřením smlouvy, resp. zahrnout do konečné ceny zájezdu. Dle názoru ADR ČOI může pořadatel a zprostředkovatel pouze vyčíslit další druhy nákladů.

S výše uvedeným nesouhlasím. Vzhledem k tomu, že jsou poplatky vyhlašovány právními předpisy dané země, lze tyto náklady přiměřeným způsobem vyčíslit před uzavřením smlouvy obdobně jako jinou daň, palivové taxy, poplatek za úklid apod., jejichž výše je rovněž v režii třetích osob.

Navíc pokud by pořadatel a zprostředkovatel nemohl pobytovou taxu přiměřeně vyčíslit, nebylo by možné ani to, aby její konkrétní výši uváděl v popisu zájezdu nebo návrhu smlouvy, jako to činí. Uvede-li výši taxy a způsob placení, nemůže být pochyb o možnosti vyčíslit poplatek přiměřeným způsobem již v konečné ceně zájezdu. Nepovažují proto za relevantní, aby se podnikatelé odkazovali na § 9a odst. 2 písm. c) zákona o cestovním ruchu, podle něhož je možné některé poplatky nezahrnout do konečné ceny zájezdu, pokud je nelze přiměřeným způsobem dopředu vyčíslit. Je totiž zřejmé, že podnikatelé poplatky vyčíslit mohou, neboť tak i dělají v popisu zájezdu.

Problematickou může být situace, kdy podnikatelé nabízí zájezd s velkým časovým předstihem, během kterého může dojít k zavedení pobytové taxy nebo ke změně její výše. Ani tato obava ale není dle mého názoru ospravedlnitelným důvodem pro to, aby taxa nebyla zahrnuta již v konečné ceně zájezdu. Stejně tak se může změnit výše letištní taxy nebo palivového příplatku, které musí být zahrnuty do konečné ceny zájezdu dle ustálené judikatury (srov. rozsudek Nejvyššího správního soud ze dne 2. 4. 2015, č. j. 7 As 243/2014-22; ze dne 9. 12. 2010, č. j. 1 As 101/2010-82; ze dne 22. 6. 2011, č. j. 1 As 59/2011-61; ze dne 18. 11. 2011, č. j. 2 As 119/2011-67; ze dne 30. 4. 2013, č. j. 9 As 92/2012-32; ze dne 12. 9. 2013, č. j. 9 As 97/2012-33). Navíc v případě že dojde k navýšení pobytové taxy, mohou pořadatelé zájezdu využít postupu dle § 2530 odst. 1 a odst. 2 písm. b) občanského zákoníku. Ten je oprávněně zvýšit cenu zájezdu, zvýší-li se daně nebo jakákoliv dodatečná obdobná peněžitá plnění. Pobytovou taxu přitom můžeme podřadit pod dodatečná obdobná peněžitá plnění.

Z výše uvedeného plyne, že podmínka pro nezahrnutí pobytové taxy do konečné ceny zájezdu nebyla naplněna, neboť pobytovou taxu lze přiměřeným způsobem vyčíslit před uzavřením smlouvy.

2.3 Zaplacení pobytové taxy je pro spotřebitele povinné, nikoliv dobrovolné

Jak jsem uváděla výše, součástí konečné ceny zájezdu nejsou fakultativně nabízené služby jako

fakultativní výlety, cestovní pojištění spotřebitele či zajištění víza. Obdobně se postupuje v případě nabídky nadstandardních služeb, které nejsou součástí zájezdu a pořadatel je může zajistit na základě individuální žádosti spotřebitele (dopravní služby, příplatek za výhled na moře, příplatek za neobsazené lůžko apod.). Pobytová taxa ovšem nespadá ani do fakultativně nabízených služeb, ani do nadstandardních. Pobytovou taxu jsou s ohledem na cílovou destinaci, věk a kvalitu ubytovacího zařízení povinni zaplatit všichni hosté.

Ministerstvo financí na svých webových stránkách odpovědělo dne 22. 5. 2017 na otázku spotřebitele, zda je správné, že cestovní kancelář uvádí zvlášť pobytovou taxu hrazenou ubytovateli v místě pobytu v cizí měně a neuvádí ji do konečné ceny zájezdu. Dle tvrzení ministerstva nelze po cestovní kanceláři vyžadovat, aby při podávání informace o ceně zájezdu zahrnovala do konečné ceny i úhrady placené ubytovateli na místě v místní měně a ve výši jím určené a nikoliv dopředu garantované. Ministerstvo přitom rozlišuje dvě situace, které mohou nastat: „*Specifický přístup bude vyžadovat uplatňování tzv. pobytových tax (a jim podobných) v současné době vybíraných (např. v Chorvatsku). V případě, že tuto taxu neplatí ubytovateli na základě uzavřené dohody za všechny své klienty podléhající ubytovací taxe cestovní kancelář, což se ale často u organizovaných pobytových zájezdů děje, je možno na taxu nahlížet jako na službu, která není složkou zájezdu, jejíž úhrada není automatickou podmínkou účasti na zájezdu (existují skupiny osob osvobozené od taxy zcela, mládež platí sníženou taxu atd.). V takovémto případě nebude taxa součástí konečné ceny a cestovní kancelář informuje spotřebitele o této skutečnosti a povinnosti uhradit tuto ubytovateli na místě, pokud neprokáže nárok na osvobození podle platných právních předpisů.*“⁴⁸ Obdobně argumentuje Ministerstvo financí ve své Metodické pomůcce pro výkon cenové kontroly č. j. MF-26694/2017/16-3, s. 24, ve které uvádí, že: „*Součástí konečné ceny nejsou fakultativní služby, zprostředkování cestovního pojištění, zajištění víza, pobytových či lázeňských tax v některých zemích, které nejsou součástí zájezdu, klient si je může zajistit a uhradit jiným způsobem nebo je nevyžaduje či nepotřebuje. Stejně tak součástí zájezdu nejsou poplatky, které klient individuálně hradí v cílové destinaci a nevybírá je cestovní kancelář při koupi zájezdu.*“

Považuji za absurdní argument ministerstva o rozlišování situace, kdy pořadatel zájezdu zaprvé uzavře smlouvu s ubytovacím zařízením, na základě které poplatek odvádí přímo on, nebo zadruhé tuto smlouvu neuzavře a poplatek musí hradit spotřebitel v místě pobytu, přičemž je v takovém případě na taxu nahlíženo jako na službu, která není součástí zájezdu. Pobytová taxa je povinný poplatek, který nelze považovat za službu. Navíc je v gesci pořadatele zájezdu, zda takovou smlouvu s ubytovatelem uzavře. *Ad absurdum* bychom mohli dospět k závěru, že mohou nastat dvě situace při placení letenek. První situace je ta, kdy má pořadatel zájezdu uzavřenou smlouvu s leteckou společností, na základě které uhradí leteckou taxu za spotřebitele. Situace druhá je taková, kdy smlouvu uzavřenou nemá, a proto spotřebitel musí hradit leteckou taxu sám, i když je přeprava součástí zájezdu. Mělo by být v zájmu pořadatele zájezdu dohodu uzavřít, jinak dojde k porušení právních předpisů ze strany cestovní kanceláře, která musí uvádět cenu konečnou. Zaměříme se nyní na povahu pobytové taxy, zda jde o nadstandard nebo obligatorní složku.

Nejvyšší správní soud se ve svém rozhodnutí ze dne 9. 12. 2010, č. j. 1 As 101/2010-82, zabýval obdobným případem nezahrnutí letištní a bezpečnostní taxy a palivového příplatku do konečné ceny zájezdu. Soud argumentoval tím, že se nejedná o žádný nadstandard, u něž by se zákazník mohl rozhodnout, zda si jej zaplatí, či ne. „*Není tak žádný rozumný důvod k tomu, aby uvedené položky byly uváděny odděleně od ceny zájezdu.*“ Stejně tak v případě pobytové taxy nejde o nadstandard, ale musí ji zaplatit zpravidla všichni spotřebitelé, pokud je v destinaci požadována. Ministerstvo financí

argumentuje tím, že existují skupiny, které mají taxu sníženou nebo jsou od ní osvobozeny. To ovšem nebrání prodejci, aby takovou odlišnost opět promítl do konečné ceny zájezdu. Dnes je již obvyklé, že konečná cena zájezdu u dítěte je nižší než u dospělého, nemůže být proto problém ani se zahrnutím jiné výše pobytové taxy do této ceny.

Uspěl by neměl ani argument pořadatele, že se spotřebitel setkává s informováním o pobytové taxě pouze v popisu zájezdu a nikoliv jejím zahrnutím do konečné ceny běžně, a proto je poskytnutí informace o ceně tímto způsobem dostatečné. Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 9. 12. 2010, č. j. 1 As 101/2010-82 uvedl, že *„námitka stěžovatele ohledně průměrného spotřebitele působí poněkud absurdně a kdyby na ni zdejší soud přistoupil, tak by de facto akceptoval závěr, že klamat spotřebitele je přípustné, pokud tak činí větší množství prodejců a po dostatečně dlouhou dobu, neboť spotřebitel si na klamavé jednání časem zvykne. V kontextu práva na ochranu spotřebitele jistě nelze koncept průměrného spotřebitele chápat tímto způsobem.“*

3. Následky nezahrnutí pobytové taxy do konečné ceny zájezdu

Vydeme-li z předpokladu, že pořadatel a zprostředkovatel zájezdu mají povinnost zahrnout pobytovou taxu do konečné ceny zájezdu, potom můžeme následky porušení rozdělit na soukromoprávní a veřejnoprávní.

V případě soukromoprávních následků ustanovení § 2524 odst. 2 občanského zákoníku uvádí, že: *„Pokud pořadatel nebo zprostředkovatel prodeje zájezdu nesdělil zákazníkovi celkovou cenu zájezdu včetně daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění a veškerých případných dalších nákladů, není zákazník povinen tyto daně, poplatky, jiná obdobná peněžitá plnění a další náklady uhradit.“* Jde o promítnutí čl. 6 odst. 2 směrnice 2015/2302.⁹ Obdobně je tento princip upraven také v obecné části občanského zákoníku (§ 1817, § 1821). Z toho vyplývá, že spotřebitel není povinen poplatek v místě pobytu hradit. Pokud spotřebitel poplatek uhradil, jde o bezdůvodné obohacení podle § 2991 odst. 2 občanského zákoníku, neboť ubytovatel získal majetkový prospěch plněním bez právního důvodu. Jelikož dle § 2542 občanského zákoníku pořadatel odpovídá spotřebiteli za splnění povinností ze smlouvy o zájezdu *„bez zřetele na to, zda v rámci zájezdu poskytují jednotlivé služby cestovního ruchu jiné osoby“*, mám za to, že může spotřebitel analogicky žádat vydání bezdůvodného obohacení přímo po pořadateli zájezdu, a to do 3 let od zaplacení poplatku (§ 621 občanského zákoníku).¹⁰

Co se týče veřejnoprávní roviny problému, porušení § 9a odst. 2 písm. c) zákona o cestovním ruchu může být přestupkem dle § 10b odst. 7 písm. b), což opravňuje obecní živnostenský úřad uložit cestovní kanceláři nebo zprostředkovateli zájezdu pokutu až do výše 1 000 000 Kč (§ 10c odst. 2 ve spojení s § 10d odst. 1 zákona). Porušení § 13a zákona o cenách může být rovněž přestupkem, za který mohou cenové kontrolní orgány udělit pokutu 1 000 000 Kč (§ 16 odst. 1 písm. i) ve spojení s § 16 odst. 4 písm. a) a § 17). V neposlední řadě může být neuvedení konečné ceny porušením § 3 odst. 1 písm. c) a § 12 zákona o ochraně spotřebitele s pokutou od České obchodní inspekce až do výše 5 000 000 Kč (§ 24 odst. 14 písm. d) ve spojení s § 24 odst. 7 písm. a) a k)). Zároveň neuvedení konečné ceny může být zakázanou nekalou obchodní praktikou dle § 4 an. zákona o ochraně spotřebitele, který by v konečném důsledku smlouvu neuzavřel, pokud by předvídal, že konečná cena zájezdu bude vyšší. Podle procesní zásady *ne bis in idem* platí, že nikdo nesmí být stíhán nebo potrestán za tentýž skutek

vícekrát podle stejného zákonného ustanovení nebo na základě více ustanovení, které chrání totožný veřejný zájem. V případě sankcionování by tak nemohlo dojít k sečtení všech výše uvedených sankcí.

Závěr

Cílem příspěvku bylo odpovědět na otázku, zda má pořadatel a zprostředkovatel zájezdu povinnost zahrnovat pobytovou taxu do konečné ceny zájezdu, nebo zda ji může uvádět odděleně a požadovat po spotřebitelích, aby ji zaplatili v místě pobytu. Příspěvek se zaměřil na situace, kdy je ubytování, ve kterém je vybírána pobytová neboli rekreační, ubytovací, lázeňská či turistická taxa, součástí zájezdu.

Ukázali jsme si, že existuje hned několik právních předpisů,¹¹ které upravují, jakým způsobem má být uváděna cena zboží a služeb nabízených spotřebiteli. Všechny právní předpisy mají společné, že cena musí být konečná. To znamená, že v ní musí být zahrnuty všechny daně, poplatky a jiná obdobná povinná peněžitá plnění. Účelem je seznámit spotřebitele s konečnou cenou, aniž by k tomu musel činit další úkony jako například zkoumat na webových stránkách podnikatele, zda není nutné k ceně přičíst DPH nebo jiné obdobné platby. Podle konstantní judikatury nelze po spotřebiteli spravedlivě požadovat, aby u každého výrobku či služby zkoumal, zda uvedená cena je cenou konečnou. Současně uváděná cena nesmí vzbuzovat zdání, že je nižší, než jaká ve skutečnosti je (viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2006, č. j. 3 As 37/2005-59, publ. pod. č. 822/2006 Sb. NSS).

Občanský zákoník upravuje v § 9a odst. 2 písm. c) zákona o cestovním ruchu výjimku, podle které je možné namísto konečné ceny zájezdu informovat spotřebitele o způsobu výpočtu uvedením oddělených plateb. To však pouze v případě, že nelze náklady přiměřeným způsobem vyčíslit před uzavřením smlouvy. Pořadatelé i zprostředkovatelé zájezdů mají dle mého názoru povinnost zahrnout pobytovou taxu do konečné ceny zájezdu, a to z níže uvedených důvodů.

Účtování konečné ceny zájezdu je pravidlo, uvedení odděleně od ceny je výjimka. Z ustálené judikatury vyplývá, že odchylky od pravidel práva Unie, která mají za cíl ochranu spotřebitelů, musí být vykládány restriktivně (věc C-215/08 a věc C-481/99). Pokud není jednoznačné, zda lze pobytové taxy podřadit pod výjimku, která musí být vykládána restriktivně, mělo by se použít obecné pravidlo účtování konečné ceny, jehož aplikace je pro spotřebitele příznivější (nález Ústavního soudu ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2989/16, a ze dne 23. 11. 2017, sp. zn. I. ÚS 2063/17).

Pobytová taxa je náklad, který může podnikatel přiměřeným způsobem vyčíslit před uzavřením smlouvy obdobně jako například jinou daň, palivové taxy nebo poplatky za úklid. Pobytová taxa je vyhlášována právními předpisy dané země s časovým předstihem. O možnosti vyčíslení svědčí fakt, že pořadatel spotřebitele v popisu zájezdu informuje o povinnosti hradit ve výletní destinaci pobytovou taxu spolu s uvedením její výše. Problematickou může být situace, kdy podnikatel nabízí zájezd s velkým časovým předstihem, během kterého může dojít k zavedení pobytové taxy nebo změně její výše. V takovém případě může pořadatel zájezdu využít postupu dle § 2530 odst. 1 a odst. 2 písm. b) občanského zákoníku., který ho opravňuje zvýšit cenu zájezdu.

Pobytová taxa je pro spotřebitele povinná, nikoliv dobrovolná. Není tak žádný rozumný důvod k tomu, aby uvedené položky byly uváděny odděleně od ceny zájezdu (analogicky NSS č. j. 1 As 101/2010-82). Uspěl by neměl ani argument pořadatele, že se spotřebitel setkává s informováním o pobytové taxě

běžně pouze v popisu zájezdu a nikoliv jejím zahrnutím do konečné ceny. V takovém případě bychom museli přijmout absurdní závěr dle téhož rozhodnutí, že „*klamat spotřebitele je přípustné, pokud tak činí větší množství podnikatelů a po dostatečně dlouhou dobu, neboť spotřebitel si na klamavé jednání časem zvykne*“.

Následky nezahrnutí pobytové taxy můžeme rozdělit na soukromoprávní a veřejnoprávní. V případě soukromoprávních následků není povinností spotřebitele pobytovou taxu, která nebyla zahrnuta do konečné ceny zájezdu, platit dle ustanovení § 2524 odst. 2 občanského zákoníku. Pokud ji už uhradil, jde o bezdůvodné obohacení, jehož vydání může požadovat.

Co se týče veřejnoprávní roviny problému, může dojít ke spáchání přestupku podle zákona o cestovním ruchu, zákona o cenách a zákona o ochraně spotřebitele, za což lze udělit pokutu ve výši do 1 milionu až 5 milionů Kč.

Zaujal Vás tento článek?

Tímto to končit nemusí. Článek najdete ve webové podobě na:

<https://www.iurium.cz/2020/03/02/pobytova-taxa/>

Zapojte se do diskuze. Jakýkoli názor, kritika, nápad či podnět je zde vítán.

Seznam poznámek pod čarou

1 Viz čl. 12 Smlouvy o fungování EU, směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží, směrnice Rady 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU o právech spotřebitelů apod.

2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES ze dne 16. února 1998 o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli.

3 Bod 24 důvodové zprávy k zákonu č. 403/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů: „*U cestovních kanceláří se upravuje postup při podávání informací o ceně zájezdů, způsobem, který reaguje na specifika této podnikatelské činnosti. Zákazník je o cenách v zásadě informován třemi způsoby. V katalogích, které jsou ovšem vydávány v určitém časovém předstihu a nemohou zachytit změny podmínek, k nimž dochází po tisku a vydání katalogů, dále na internetových stránkách samotných cestovních kanceláří nebo dalších prodejců a v neposlední řadě v samotných cestovních kancelářích při výběru zájezdů samotným zákazníkem. Je nutno respektovat, že samotný zájezd je vždy souhrnem několika služeb, jejichž celkový počet, kvalita a způsob poskytnutí je odvislý od vlastního výběru konkrétního zákazníka. Nová úprava má za cíl odstranit především praxi odděleného uvádění některých částek, které musí být povinně uhrazeny, jako jsou palivové, bezpečnostní a letištní poplatky v případě leteckých zájezdů. Ve smyslu nové úpravy budou cestovní kanceláře informovat o konečné ceně za všechny služby v těch případech, kdy budou od svých dodavatelů mít již garantovanou cenovou úroveň jimi dodávaných služeb. To bude plně zajištěno v případě nabídky zájezdů způsobem umožňujícím dálkový přístup i v případě výběru zájezdů a jednotlivých služeb klientem v cestovní kanceláři. Stejně tak s konečnou cenou (souhrnnou) budou klienti seznámeni v případě zvláštních nabídek typu „Last moment, Last minute“ apod., kdy cestovní kanceláře mají již garantovanou cenovou úroveň od svých subdodavatelů. V případě tištěných katalogů budou zákazníci informováni v jednom okamžiku na jednom místě o cenách všech složek, z nichž se cena zájezdu skládá s uvedením období, po které tyto ceny platí. V případě některých služeb, u nichž v okamžiku nabídky zájezdu nemá cestovní kancelář informace o jejich ceně (fakultativní služby, speciální transfery, vstupné apod.) musí cestovní kancelář jako součást nabídky zájezdu uvést informaci o tom, kdy a kde budou tyto ceny klientovi zpřístupněny.*“

4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU a o zrušení směrnice Rady 90/314/EHS.

5 VÍTOVÁ, B. *Zákon o ochraně spotřebitele. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016, s. 130. ISBN 978-80-7478-984-7: „*Za rozpor s § 12 (resp. s § 5) by mělo být považováno rovněž jednání podnikatele (cestovní kanceláře), který při nabídce zájezdů nezahrnul do celkové ceny zájezdu pobytovou taxu, kterou byli spotřebitelé povinni zaplatit až na místě. Vzhledem k tomu, že se jedná o taxu, kterou*

jsou povinni platit všichni spotřebitelé, je nutné uvést tuto taxu jako součást ceny zájezdu.“

6 Viz Metodická pomůcka pro výkon cenové kontroly, č. j. MF-26694/2017/16-3, s. 24. Dále vyjádření ADR ČOI k návrhu na zahájení mimosoudního řešení spotřebitelských sporů ze dne 22. 10. 2019, sp. zn. ČOI 118851/19/O100.

7 Viz rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 15. dubna 2010 ve věci C-215/08, E. Friz GmbH proti Carsten von der Heyden, bod 32. Dále rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 13. prosince 2001 ve věci C-481/99, Georg Heininger a Helga Heininger proti Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG, bod 31.

8 Viz Konečná cena zájezdu u cestovních kanceláří. *Ministerstvo financí ČR*. Dostupné online: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/cenova-regulace-a-kontrola/stanoviska-a-odpovedi/2017/konecna-cena-zajezdu-u-cestovnich-kancel-28594>

9 Viz čl. 6 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302: „*Nesplnil-li pořadatel a tam, kde je to relevantní, prodejce požadavky týkající se informování cestujících o dalších poplatcích nebo jiných nákladech podle čl. 5 odst. 1 prvního pododstavce písm. c) před uzavřením smlouvy o souborných službách pro cesty, cestující tyto poplatky nebo jiné náklady nehradí.*“

10 BODEČKOVÁ in PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-747-7, s. 691 uvádí, že „*vědomostí ochuzeného se rozumí znalost skutkových okolností zakládajících závazek z BO, nikoliv právní hodnocení případu.*“

11 Viz § 3 odst. 1 písm. c) a § 12 zákona č. 634/1992 Sb., § 13a zákona č. 526/1990 Sb., § 1811 odst. 2 písm. c) a § 2524 zákona č. 89/2012 Sb., čl. 5 odst. 1 písm. c) směrnice 2011/83/EU, § 9a odst. 2 písm. c) zákona č. 159/1999 Sb., čl. 5 odst. 1 písm. c) směrnice 2015/2302/EU.